

BİLİŞİM ETİĞİ

Doç. Dr. Uğur ÖMÜRGÖNÜLŞEN
Hacettepe Üniversitesi
omur@hacettepe.edu.tr

İÇERİK

● Amaç

● Sunuş

● Bilişim Etiği

● Dünyada Bilişim Etiği İlke ve Uygulamaları

● Türkiye'de Bilişim Etiği İlke ve Uygulamaları

● Sonuç ve Öneriler

Amaç

**BİLİŞİM MESLEĞİNDE VE ÖZELLİKLE DE KAMU SEKTÖRÜNDEKİ
BİLİŞİM ÇALIŞANLARININ KARŞI KARŞIYA KALDIKLARI
ETİK SORUNLARIN;**

Aydınlatılması

ve

Aşılabilmesi için geliştirilecek
düzenlemeler için genel bir çerçeve
geliştirilmesi

Sunuş

Zaman ve mekân farklılıklarının etkisini ortadan kaldıran **bilgi ve iletişim teknolojileri**, tek başına bir sektör olmaktan çıkmış ve diğer tüm sektörleri etkileyen ve geliştiren temel bir sektör haline almıştır. Bu da çok farklı **etik sorunları** beraberinde getirmiştir.

Bilişim Etiği: Temel Kavramlar ve Sorun Alanları

BİLİŞİM

İnsanoğlunun teknik, ekonomik ve toplumsal alanlardaki iletişimde kullandığı ve bilimin dayanağı olan bilginin özellikle elektronik cihazlar aracılığıyla, düzenli ve akılcı biçimde işlenmesi bilimi...

Bilişim Etiği: Temel Kavramlar ve Sorun Alanları

ETİK

AHLAK

Belli insan topluluklarınca benimsenmiş olan, bireylerin birbirleriyle ilişkilerini düzenleyen töresel davranış ilke ve kurallarının toplamı

Ahlak Felsefesi:

ETİK

Bilişim Etiği: Temel Kavramlar ve Sorun Alanları

ETİK

1980'lerin sonlarından itibaren hem bilim literatürüne hem de teknik ve toplumsal ilişkiler terminolojisine giderek artan ölçüde girmeye başlamıştır.

Kaynağını hem toplumsal değerlerden hem de devletin, meslek kuruluşlarının, özel şirketlerin ya da sivil toplum örgütlerinin koyduğu normlardan (etik kodlardan) alırlar.

Bilişim Etiği: Temel Kavramlar ve Sorun Alanları

NEDEN ÖNEM KAZANDI; ETİK

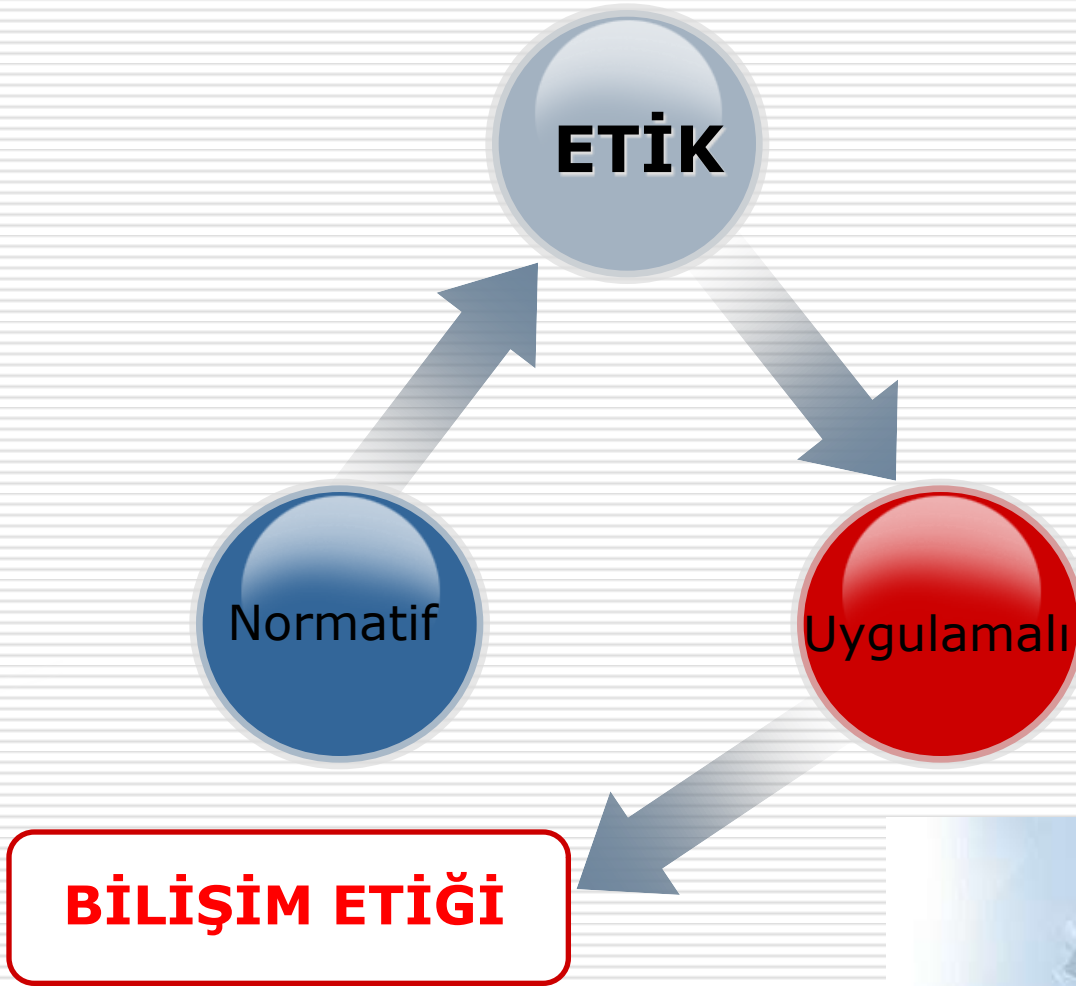
- 1 Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan baş döndürücü gelişmeler,
- 2 Dünyanın giderek tek bir pazar haline gelmesine yol açan küreselleşme
- 3 Her türlü yolsuzluk ve etik-dışı davranışla mücadelenin ancak uluslararası düzeyde alınacak önlemlerle çözüleceğinin anlaşılması
- 4 İnsan hakları ile çevre sorunları gibi konuların öneminin artması

12-15 Mayıs 2011

13. Kamu Bilişim Platformu

Bilişim Etiği: Temel Kavramlar ve Sorun Alanları

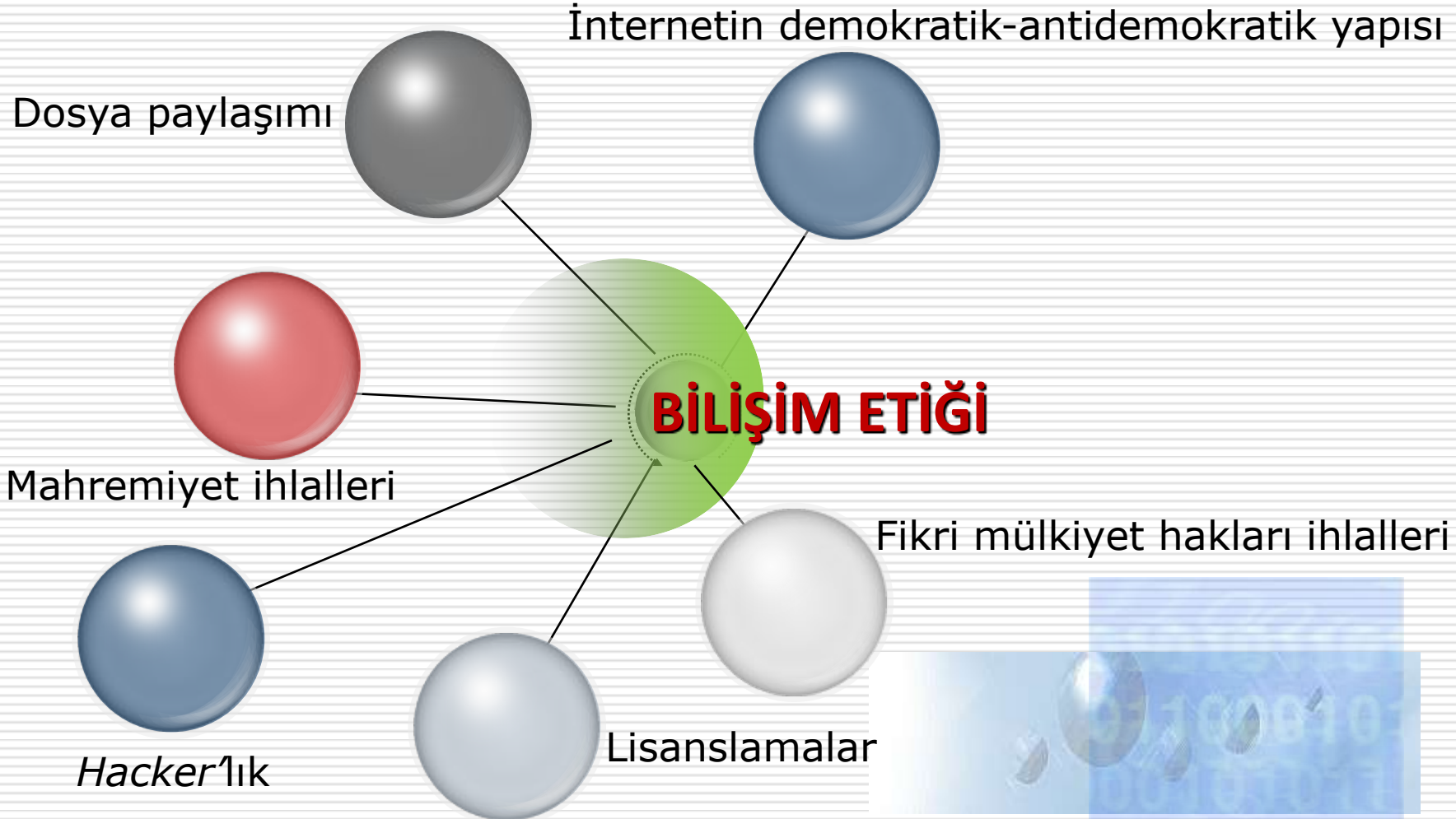
Bilişim Etiği: Temel Kavramlar ve Sorun Alanları

BİLİŞİM ETİĞİ

Bilişim alanında hizmet sunanların ve alanların davranışlarını inceleyen bir felsefe dalı

Dünyanın neresinde olursa olsun, bilişim sektöründe çalışanların birbirleri ile ilişkilerinde belli davranış kalıplarına uygun davranmaları gereklidir.

Bilişim Etiği: Temel Kavramlar ve Sorun Alanları

Bilişim Etiği: Temel Kavramlar ve Sorun Alanları

BİLİŞİM
ETİĞİNİN
OLASI
TEMEL
KONULARI

Bilgisayar kullanımına ait etik kurallar

İnternet kullanımına ait etik kurallar

Bilişim sistem ve ağ yönetimine ait etik kurallar

Yazılım geliştirmeye yönelik etik kurallar

Adli ve yönetsel incelemelere ait etik kurallar

Son kullanıcıya yönelik etik kurallar

Bilişim Etiği: Temel Kavramlar ve Sorun Alanları

TESPİT EDİLEN SORUN ALANLARI

Elektronik Veriye
Erişim Hakkı ve
Dijital Eşitsizlik

Elektronik Verilerin
Güvenilirliği

Elektronik Verilerin
Doğruluğu ve
Güncelliği

Bilişim Etiği: Temel Kavramlar ve Sorun Alanları

TESPİT EDİLEN SORUN ALANLARI

Gerçeğin
Çarpıtılması

Sistem Güvenliği

Fikri Mülkiyet
Hakları

Bilişim Etiği: Temel Kavramlar ve Sorun Alanları

TESPİT EDİLEN SORUN ALANLARI

Mahremiyet
(Gizlilik) İhlalleri

Kişisel Verilerin
Korunması

Kurumsal Verilerin
Korunması

Bilişim Etiği: Temel Kavramlar ve Sorun Alanları

TESPİT EDİLEN SORUN ALANLARI

İnternet
Kullanımında
Sorunlar

Web Sitelerinde
Sorunlar

Elektronik Posta
Listeleri ve Sosyal
Medyada Tartışma
Alanları

DÜNYADA BİLİŞİM ETİĞİ İLKE VE UYGULAMALARI

Bilişim alanında gerek öncü olan ülkeler gerekse uluslararası ve bölgesel kuruluşlar tarafından bilişim konusunda ortaya çıkan etik sorunlara bazı çözüm önerileri getirmeye çalışılmıştır.

Bu kuruluşların çalışmaları bilişim etik ilkelerinden daha çok bilişim suçları alanında eksik uluslararası hukuki düzenlemelerin oluşturulması ve üye ülkelere bazı tavsiyelerde bulunulmasıdır.

DÜNYADA BİLİŞİM ETİĞİ İLKE VE UYGULAMALARI

Bilişim alanındaki çeşitli meslek kuruluşları ve eğitim kurumları ise doğaları gereği, bu konuda bazı yazılı kurallar (etik kodlar) ortaya koymaya çalışmışlardır.

CEI

**CEI Tarafından
Yapılan
Çalışmalar**

AFIPS

**AFIPS Tarafından
Yapılan
Çalışmalar**

ACM

**ACM Tarafından
Yapılan
Çalışmalar**

**D
İ
Ğ
E
R**

TÜRKİYEDE BİLİŞİM ETİĞİ İLKE VE UYGULAMALARI

Dünyadaki gelişmelere paralel olarak son zamanlarda Türkiye’de de bilişim alanında çalışan bazı kuruluşlar bilişim etiği ve bilişim meslek etiği üzerinde yoğunlaşmaya başlamışlardır.

TBV

Türkiye Bilişim
Vakfı Tarafından
Yapılan Çalışmalar

TBD

Türkiye Bilişim
Derneği Tarafından
Yapılan Çalışmalar

TÜBİDER

TÜBİDER
Tarafından Yapılan
Çalışmalar

TÜRKİYEDE BİLİŞİM ETİĞİ İLKE VE UYGULAMALARI

TBV

1

Bilişim Mesleği Ahlak İlkeleri Belgesi

- Temel İlkeler
- Genel Mesleki Yükümlülükler
- Bireysel Yükümlülükler
- Toplumsal Yükümlülükler
- Ürün ve Hizmetle İlgili Yükümlülükler
- Meslektaşlar ve İş Arkadaşlarıyla İlgili Yükümlülükler
- Yöneticilikle İlgili Yükümlülükler
- İşveren ve Müşterilerle İlgili Yükümlülükler
- Bu İlkelerle İlgili Sorumluluklar

TÜRKİYEDE BİLİŞİM ETİĞİ İLKE VE UYGULAMALARI

TBV

2

İnternet İletişim Kuralları

- Başkalarına Karşı Saygı
- Biçimsel Özen
- İçerik İle İlgili Özen
- Öteki Konular

TÜRKİYEDE BİLİŞİM ETİĞİ İLKE VE UYGULAMALARI

TBD

Asuman KUTLUATA ' nın "Bilişim ve Etik" çalışmasına internette e-dergide yer vermiştir.

19. Bilişim Kurultayı'nda 06.09.2002 tarihinde yapılan açık oturumda "Etik" konulu sunum yapılmıştır.

Gözde DEDEOĞLU tarafından hazırlanan "Etik ve Bilişim" çalışmasına destek vermiştir.

TÜRKİYEDE BİLİŞİM ETİĞİ İLKE VE UYGULAMALARI

TÜBİDER

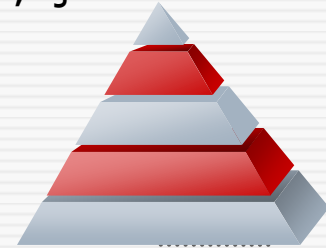
Firmaların mesleki faaliyetlerini sürdürürken ve ticaret yaparken uyacağı ilkelerin uygulanmasında TÜBİDER'in bilişim sektörü adına gözlemci ve yönlendirici olarak yapacağı tavsiye uyarıları dikkate alacağını kamuya açık bir şekilde taahhüt ettiği 17 Maddeden oluşan "**Bilişim Sektörü Ahlak İlkeleri**"ni yayınlamıştır.

Sonuç ve Öneriler

Bilişim Mesleği Etik İlkelerini Belirlerken;

Temel etik ilkelerine (örn. doğruluk, dürüstlük, güvenilirlik, saygınlık) mutlaka yer verilmelidir.

Kamu sektörü söz konusu olduğunda kamu görevine özgü etik ilkeler (örn. tarafsızlık, adalet ve eşitlik, çıkar çatışmasının önlenmesi) vurgulanmalıdır.

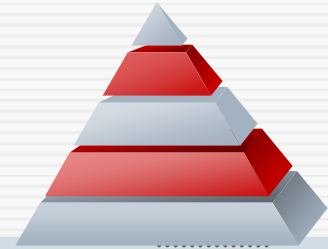

Sonuç ve Öneriler

Bilişim Mesleği Etik İlkelerini Belirlerken;

Bilişim mesleğine özgü etik ilkeler (örn. elektronik veri, sistem güvenliği, internet güvenliği) ayrıntılı olarak düzenlenmelidir.

Bilişim Hukuku alanından derlenecek etik ilkeler (fikri mülkiyet ve mahremiyet ile ilgili) de bu genel çerçeveyi desteklemelidir.

TEŞEKKÜRLER

